

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

Önsöz

18.12.2024

Değerli Okuyucularımız Merhaba,

Dünyada ve ülkemizde değişen sosyal, kültürel, ekonomik, politik koşullar nedeniyle değerlerde de değişim olduğunu gözlemlemekteyiz. Özellikle sağlık bakım hizmetlerinin temelini oluşturan değerlerdeki değişim mesleğin temel varoluşu ile ilişkili olması bağlamında oldukça önemlidir. Burada dikkatimizi çeken konu, sağlık bakım hizmetlerinin temel direği olan hemşirelerin sorumluluk alanlarındaki tutum ve davranışlarına yön veren değer sistemlerindeki değişimler ve sonuçlarıdır. Olası negatif değişimler, yalnızca mesleğin varoluşsal misyonuna bir saldırı olmayıp aynı zamanda mesleğe gönül verip doğru davranışlar içinde olan hemşireler için de onur kırıcı olması yanında, bakım hizmetini alanlar noktasında da çok yönlü sorunlara yol açabileceği için önemlidir. İşte tüm bu nedenler, dergimizin bu sayısında “değerler” konusunu yazma düşüncemize yol açtı.

TDK sözlüğüne göre değerlerin birçok tanımı bulunmaktadır. Değineceğimiz mesleki değerlerin tanımına daha yakın olan tanımını ele aldığımızda değer, “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünüdür.” Bir eylemin iyi ve kötü, doğru ve yanlış olarak ayrımı değerlerle mümkündür. Bu nedenle, değerler; kişinin kendini ifade edebilmek için seçtiği, davranış, düşünce, inanç, duygu ve bilinç bütünlüğüdür. Değerler, bireylerin karar vermelerini, kişiliklerini ve yaşantılarını etkilemekte, birçok problemin çözüm sürecinde kilit rol oynamakta; aynı zamanda, bireylerin doğru ve yanlış, hoş giden ve gitmeyen, haklı ve haksız, ahlâkî ve ahlâkî olmayı ayırt etmesini sağlamaktadır. İnsan yaşamının en temel parçalarından biri olarak görülen değerler kültürel çevreden, sosyal gruptan, inançlardan, deneyimlerden ve geçmişten etkilenerek şekillenir. Her birey, hayatına anlam katan, yaşamına şekil veren, davranışlarına rehberlik eden, çevresini algılama ve yargılamasına zemin hazırlayan kişisel, sosyal, toplumsal, kültürel ve mesleki değerlere sahiptir. Bireysel yaşama yön veren değerler aynı zamanda profesyonel alandaki davranışlara da yön verir. Mesleki/profesyonel değerler, uygulayıcılar ve profesyonel gruplar tarafından benimsenmiş, onların tutum ve davranışlarına rehberlik eden standartlardır. Aynı zamanda, hemşirelik uygulamalarının kaynağıdır. Özellikle mesleki kararlarda bireysel değerlerin varlığı çok belirleyicidir. Bu bağlamda hemşireler, karar verme sürecinde başkalarının ya da dış koşulların etkisinin farkındalığı içinde olmalıdır. Bu durum, hemşirelik bakım hizmetlerinin niteliğinin artmasına da çok büyük katkılar sağlayacaktır.

Değerler gerek bireysel gerekse mesleki yaşamın belirleyicilerinden en önemlisidir. Kuşkusuz hemşireler birey ve topluma yönelik sundukları tüm hizmet alanlarında zaman zaman etik ikilemlerle karşı karşıya kalabilmektedirler. Böylesine zorlayıcı durumlar için yine temel alınması gereken yapılar; etik ilkeler ve mesleki/profesyonel değerlerdir. Amerikan Hemşireler Birliği ve Uluslararası Hemşireler Konseyi en önemli durumun sağlıklı/hasta bireyin esenliği olduğunu vurgulayarak, temel değerlerin yararlılık olduğunu kabul etmişler ve hemşirelik mesleğinde altıncılık/özgecilik, eşitlik, insan onuru, adalet ve doğruluk olarak adlandırılan beş temel değer olduğunu bildirmişlerdir. Hemşirelik değerleri olarak; insan onuru, mahremiyet, adalet, karar almada özerklik, bakımda kesinlik ve doğruluk, bağlılık, insan ilişkileri, sempati, dürüstlük, bireysel ve mesleki yeterliliklerde bildirilmektedir.

Yaşamın her alanında varlığı ile insanı doğru yolda ilerlemesine rehberlik eden değerlerin eğitimi de bir o kadar önemlidir. Gerçekte değerler eğitimi zor olsa da sağlık bakım hizmeti uygulayıcılarına özellikle mesleğin temel felsefesi ile uyumlu olarak mesleki değerlerin önemini hatırlatmak, bilinç gelişimine yardım edebilir. Değer eğitimi; gerek akademik gerek klinik alanda çalışan hemşirelerin daha doyumlu, verimli çalışmasına ve dolayısı ile verilen bakımın kalitesinin artmasına yardım edecektir.

Hemşirelik Bilimi Dergisi 2024 7(3)

Artan etik ikilemlerin yaşandığı bir zamanda, hemşirelerin profesyonel bir kimlik geliştirmek ve sürdürmek için profesyonel değerleri içselleştirmeleri esastır. Ancak, hemşirelik örgütleri ve araştırmacılar profesyonel hemşirelik değerlerine ilişkin farklı anlayışlar sunarak bu yapının anlamı ve nitelikleri konusunda netlik eksikliğine dikkat çekmektedirler. Küresel sağlık uygulamalarındaki ve değerlerdeki değişime rağmen biz hemşireler mesleki değerlerimizi, etik kodlarımızı ve evrensel etik ilkeleri kılavuz olarak mesleğimizi uygulamaya, halkımıza hak ettiği nitelikli sağlık bakımını sunmaya ve bu yoldan her ne olursa olsun çıkmamaya devam etmeliyiz.

Mesleki değerlerin bilimsel bilginin benimsenmesi ile birlikte daha da içselleştirildiği gerçeğinden yola çıkarak bu sayıda on bir araştırma makalesi, üç derleme ve iki olgu sunumuna yer verdik.

Mesleki değerlerimiz doğrultusunda bakım verebildiğiniz sağlıklı, mutlu ve güzel günler yaşamanız ve 2025 yılının size, ailenize, sevdiklerinize sağlık, mutluluk, huzur getirmesi dileklerimizle yazımızı sonlandırıyoruz.

Şimdiden keyifli okumalar...

Buluşmak dileğiyle... Sağlıkla kalın...

Editörler

Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŞ

Doç. Dr. Seher SARIKAYA KARABUDAK